

TRIDESETA OBLJETNICA PRAVNOG FAKULTETA U MOSTARU

Pravni fakultet u Mostaru ove godine slavi tridesetu obljetnicu samostalnog rada. Prilika je to da se osvrnemo na našu povijest, trenutno stanje, ali i pogledamo na budućnost koja nas očekuje. Početak suvremenog pravnog obrazovanja u Mostaru započinje 1971. godine otvaranjem posebnog odjeljenja Pravnog fakulteta u Sarajevu. Kao samostalna visokoškolska ustanova Fakultet počinje djelovati 15. studenog 1976. godine.

U ovih trideset godina rada Pravni fakultet u Mostaru bio je svjedokom burnih povijesnih događanja koja su pogodila naše prostore.

Normalan znanstveni razvoj fakulteta omela su strašna ratna događanja koja su pogodila Bosnu i Hercegovinu u svibnju 1992. godine. Zbog ratnih događanja Pravni fakultet u Mostaru, zajedno s cjelokupnim Sveučilištem u Mostaru, premješten je u Neum, a potom u Široki Brijeg. Povratak u vlastite prostorije uslijedio je tek prestankom sukoba na ovim prostorima. Ratna događanja su našem fakultetu nanijela teško nadoknadive štete, kako u kadrovskom, tako i u materijalnom smislu. Zgrada fakulteta nam je dugo vremena bila nedostupna, prostorije devastirane, a sva nastavna pomagala otuđena. Cjelokupni knjižni fond fakultetske knjižnice također je bio uništen. Zbog odlaska velikog broja naših kolega i suradnika Pravni fakultet u Mostaru našao se u situaciji možda i težoj od one kada je tek počinjao s radom.

Na ovome mjestu nužno je istaknuti veliku zahvalnost koju dugujemo našim kolegama iz Republike Hrvatske, u prvom redu Pravnom fakultetu iz Splita, koji su nam tada priskočili u pomoć. Bez njihove nesebične pomoći, posebice u teškim ratnim vremenima, budućnost našeg fakulteta bila bi upitna.

Obnova koja je uslijedila nakon ratnih događanja, iako mukotrpna, u velikoj mjeri bila je uspješna. Fakultet je uspio, najvećim dijelom osobnim radom i odricanjem, obnoviti devastirane prostore. Zgrada, kao i većina nastavnih i suradničkih prostorija, je renovirana, uvedena je internetska mreža, nabavljena informatička oprema i suvremena nastavna pomagala. Ukupna korisna površina zgrade danas iznosi 2385 m². I knjižnica je ponovno započela s radom, s novim i skromni knjižnim fondom. Danas na Pravnom fakultetu studira preko 1000 redovnih i izvanrednih studenata iz Bosne i Hercegovine, ali i iz susjednih zemalja, posebice Hrvatske.

Usprkos ovim dostignućima, svjesni smo da zahtjevi suvremenog društva, u kojemu visoko obrazovanje zauzima značajno mjesto, traže neprestano ulaganje kako bi se najmodernija tehnološka dostignuća ugradila u nastavni proces na fakultetima. Bez tih ulaganja bit ćemo u nemogućnosti adekvatno odgovoriti zahtjevima suvremenog tržišta rada.

Istodobno s materijalnom obnovom tekao je i rad na kadrovskom jačanju fakulteta. Ovaj proces je, pak, mnogo složeniji i dugotrajniji. Međutim, i ovdje su evidentni konkretni pomaci. Pravni fakultet svakodnevno kadrovski jača, iako ne brzinom kojom bismo mi to željeli. Neosporno je da naše mlađe kolege uspješno završavaju svoje akademske obveze te stječu zvanja doktora i magistara znanosti. Zbog toga Pravni fakultet je zadnjih godina ojačao svoj nastavni kadar s nekoliko mlađih asistenata.

Jedan od najznačajnijih koraka u smjeru kadrovskog jačanja bio je 2001. godine pokretanje vlastitog poslijediplomskog znanstvenog studije pod nazivom **“BiH i europsko pravo”**, gdje je ove godine upisana već četvrta generacija polaznika. Kao predavači angažirani su neki od najuglednijih stručnjaka iz Bosne i Hercegovine i susjednih država. Studij danas broji više od 100 polaznika, a nastavni program se izvodi na nekoliko smjerova: državnom-pravni smjer, kaznenom, građanskom, ekonomsko-pravnom i povijesnom smjeru.

U svjetlu promjena u visokom obrazovanju, koje se događaju u Europi u posljednjem desetljeću, svijest o nužnosti reforme postojećeg nastavnog plana i programa potaknula je Pravni fakultet Sveučilišta u Mostaru na određene korake u tome smjeru. Tako je već šk. 2004/05. god. učinjena djelomična reforma nastavnog plana i programa, koja se sastojala od uvođenja novih obveznih nastavnih predmeta (Ljudska prava, Osnove prava Europske unije, Gospodarski sustav Europske unije, Međunarodno i transnacionalno kazneno pravo), te većeg broja izbornih nastavnih predmeta na trećoj i četvrtoj godini studija. Nakon izvršenih priprema fakultet je u šk. 2005/06 upisao prvu generaciju studenata sukladno Bolonjskom procesu, opredjeljujući se za sustav 5+0+3. U skladu s tom odlukom usvojen je novi nastavni plan i program, kao i sustav ECTS bodova za svaki predmet. Uspješnim završetkom ovoga studija student stječe zvanje magistra prava (mag. prava), dok studenti koji završe studij po starom četverogodišnjem programu stječu naziv diplomirani pravnik (dip. iur.).

Od šk. 1998/99. djeluje i Centar Pravnog fakulteta u Vitezu na kojemu je organizirana nastava za izvanredne studente, za stjecanje zvanja pravnik. Studentima je omogućeno biranje tri različita smjera: upravno-pravni, kaznenopravni i trgovačko-pravni. Nakon stjecanje zvanja pravnik studenti mogu nastaviti studij za stjecanje zvanja diplomirani pravnik na našem fakultetu. Na osnovu pozitivnih iskustava u radu Centra u Vitezu od ove školske godine otvorili smo Centar Pravnog fakulteta u Orašju, gdje je u prvoj godini upisan rekordan broj studenata. Ovaj podatak samo ide u prilog ispravnosti odluke o otvaranju ovoga centra.

Izdavačka djelatnost Fakulteta nije zanemarena. Od 1998. godine ponovno je započelo izdavanje Zbornika radova našeg fakulteta, čime smo nastavili prijeratnu tradiciju. Do sada smo uz velike poteškoće uspjeli osigurati da svake godine naš zbornik ugleda svjetlo dana, nadajući se da će stručna javnost, ali i šira čitalačka publika, moći u njemu pronaći zanimljive sadržaje domaćih i inozemnih autora. Pored toga, naši profesori su vrijednim radom obogatili našu izdavačku djelatnost svojim knjigama koje su postale sastavni dio udžbeničke literature naših studenata.

Međunarodno savjetovanje u Neumu pod nazivom **„Aktualnosti građanskog i trgovačkog prava i pravne prakse”**, koje organiziramo od 2003. godine, postalo je neizbježno mjesto susreta većine pravnika naše regije. Na savjetovanju sudjeluju najugledniji predavači iz oblasti pravne teorije i prakse, čije radove Pravni fakultet objavljuje u posebnom zborniku. U sklopu savjetovanja u Neumu već treću godinu za redom orga-

nizira se i okrugli stol knjižničara, na kojem se raspravljaju dometi ove djelatnosti u eri informatizacije.

Pravni fakultet u Mostaru bio je također organizator raznih okruglih stolova, pravnih radionica, savjetovanja o temama koje su izazvale zanimanje pravne, ali i šire javnosti.

Uočavajući nedostatke u obrazovanju naših studenata, koji se odnose prije svega na nedostatnu zastupljenost praktične nastave, pokrenuli smo određene aktivnosti koje imaju za cilj omogućiti studentima da prikupljena teorijska znanja i praktično primijenjene. Tako već dvije godine traje suradnja s Općinskim sudom u Mostaru, na kojemu naši redoviti studenti IV. godine imaju organiziranu obveznu dvadesetodnevnu pravnu praksu, koja je do sada pokazala iznimno dobre rezultate. Pored toga, već četiri godine traje projekt kliničkog obrazovanja pravnika kojeg smo pokrenuli u suradnji s našim kolegama s Pravnog fakulteta Univerziteta Džemal Bijedić, koordinaciju Centra za ljudska prava Mostar i uz financijsku potporu Fonda Otvoreno društvo Bosne i Hercegovine. Pravne klinike se organiziraju iz pet oblasti, i to: ljudskih prava, građansko-procesnog prava, upravnog prava, kazneno-procesnog prava i radnog i socijalnog prava. Pohađanje klinika je predviđeno za studente III. i IV. godine studija. Zanimanje studenata za ove aktivnosti umnogome premašuje predviđene kapacitete i kvote.

U cilju povećanja kvalitete svoga rada Pravni fakultet Sveučilišta u Mostaru uspostavio je suradnju sa svim pravnim fakultetima u Bosni i Hercegovini, ali i inozemstvu. Ta je suradnja danas formalizirana potpisivanjem velikog broja sporazuma o suradnji s institucijama iz šireg i užeg okruženja.

Tijekom 2004. Pravni fakultet u Mostaru bio je, skupa s ostalim pravnim fakultetima u Bosni i Hercegovini, predmet revizije od strane Vijeće Europe i Europske komisije. Stručni tim, koji je bio sastavljen od inozemnih eksperata, uglednih profesora pravnih fakulteta, nakon temeljito provedene analize koja je obuhvaćala pripreme radionice i posjete pravnim fakultetima, izradio je iscrpno izvješće koje je, osim utvrđivanja postojećeg stanja, sadržavalo i niz općih i pojedinačnih preporuka, s ciljem osiguravanja povećanja kvalitete studiranja na pravnim fakultetima u Bosni i Hercegovini.

Potpunu novost predstavlja uvođenje anonimno-anketnog ocjenjivanje djelatnika fakulteta (nastavnika, suradnika i djelatnika studentske službe) od strane studenata na kraju akademske godine. Ovo ocjenjivanje se provodi na razini Sveučilišta u Mostaru, a obuhvaća sve fakultete. Za cijeli postupak prikupljanja ocjena i njihovu analizu zadužen je Studentski zbor, čime se nastoje postići što vjerodostojniji rezultati u ocjenjivanju. Sigurni smo da ovo predstavlja jedan od načina na koji bismo mogli ostvariti toliko nužno osiguranje kvalitete na našem fakultetu.

Naš fakultet je, u suradnji s više drugih visokoškolskih ustanova i nevladinih organizacija u Bosni i Hercegovini, osnivač Euro Info centara i Euro Info točaka kroz projekt sponzoriran od strane Europske komisije. Cilj je ovoga projekta da se kroz mrežu EU centara i točaka u Bosni i Hercegovini proširi znanje o Europskoj uniji kako bi, što je moguće prije, u Bosni i Hercegovini bili usvojeni standardi i pravila Europske unije, a time u mnogo čemu ubrzalo približavanje Bosne i Hercegovine Europskoj uniji.

Reforma visokog obrazovanja u društvu, kao što je bosanskohercegovačko, donosi niz nepoznanica. Nedovoljna potpora društva umnogome otežava ostvarenje zadanih ciljeva, ali na nama je da, unatoč nezavidnom položaju, pokušamo adekvatno odgovoriti zahtjevima koje pred nas postavlja 21. stoljeće. Aktivnosti koje smo poduzeli daju nam

za pravo reći da idemo pravim smjerom. Samo kvalitetno obrazovanje, koje moramo ponuditi našim studentima, predstavlja istinsku osnovu na kojoj Pravni fakultetu u Mostaru mora temeljiti svoju budućnost u akademskoj zajednici Bosne i Hercegovine. Suradnja i otvorenost prema svima i dalje će biti jedno od osnovnih načela našega rada.

Na koncu ovoga kratkog osvrtu na rad Pravnog fakulteta u Mostaru moramo se još jedanput sjetiti naših kolega koji više nisu s nama, a svojim su radom uvelike pomogli da danas budemo tu i nastavimo našu znanstvenu misiju. Sigurno je da će nam sjećanje na njih biti jedan od motiva za predani rad u budućnosti.

Dekan Pravnog fakulteta Sveučilišta u Mostaru
prof. dr. sc. Ljubomir Zovko